

УДК 618:614.2:612.62/65

Н.В. Кирильченко, М.М. Гулид,
Н.О. Лащук, О.В. Косоноцька

Роль жіночої консультації в збереженні репродуктивного здоров'я нації

ДЗ «Дорожня поліклініка на станції Львів»
ДТГО «Львівська залізниця»

Ключові слова: репродуктивне здоров'я, контрацепція, екстрагенітальна патологія, пренатальна діагностика, партнерські пологи, онкогінекологія.

З огляду на нинішню демографічну ситуацію в Україні особливого значення набуло схвалення Кабінетом Міністрів України концепції Державної програми «Репродуктивне здоров'я нації на 2006–2015 рр.». Це ставить нові завдання перед жіночою консультацією як первинною ланкою обслуговування жіночого населення України.

Нині відбувається реорганізація діяльності жіночих консультацій відповідно до державних програм «Репродуктивне здоров'я нації» та «Здоров'я нації».

Охорону репродуктивного здоров'я розглядають як сукупність методів, які запобігають нега-

тивній дії чинників на здоров'я жінки від підліткового до кінця репродуктивного віку.

Основним завданням щодо збереження репродуктивного здоров'я є зниження соматичної, психічної та гінекологічної захворюваності, зокрема онкологічних захворювань та захворювань, які передаються статевим шляхом (ЗПСШ), неплідності, внаслідок поліпшенню роботи служби планування сім'ї. Одним із завдань цієї служби є зменшення кількості випадків переривань небажаних вагітностей шляхом ширшого застосування методів контрацепції [4, 5].

Як видно з даних рис. 1, серед жінок, які звернулися за консультацією в кабінет планування сім'ї протягом 2007–2009 рр., зростає частота виявлення супутньої патології.

Велика частота перинатальних втрат та смертності породіль зумовлені наявністю інфекцій, що передаються статевим шляхом (*Chlamydia trachomatis*, *Mycoplasma*, *Ureaplasma*, *CMV* та ін.). Регулярне та своєчасне обстеження жінок на зазначені інфекції з подальшим лікуванням (із залученням статевих партнерів) значно зменшує ризик виникнення ускладнень у період вагітності та поліпшує прогноз щодо материнського та дитячого здоров'я. Таким чином, важливого значення набувають підготовка жінки до майбутньої вагітності, її оздоровлення на стадії планування бажаної вагітності [6, 8].

Як видно з даних рис. 2, кількість обстежених у Дорожній поліклініці вагітних у 2009 р. зростає. Цьому сприяла санітарно-просвітня робота, проведена серед жінок, активна співпраця з лікарями медико-генетичної консультації та кабінетом планування сім'ї.

Негативні тенденції в Україні щодо розповсюдження ВІЛ/СНІД інфекції вносять свої корективи в тактику лікарів відносно контингенту жінок, які підлягають обстеженню на ВІЛ/СНІД. У разі виявлення та підтвердження ВІЛ/СНІДу жінки скеровуються до Львівського обласного центру

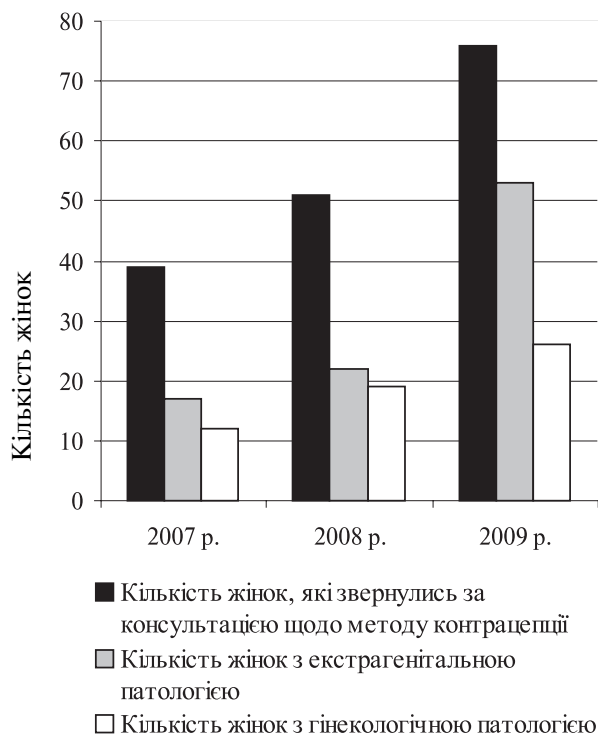

Рис. 1. Частота виявлення екстрагенітальної та гінекологічної патології у жінок, які використовували контрацептивні засоби

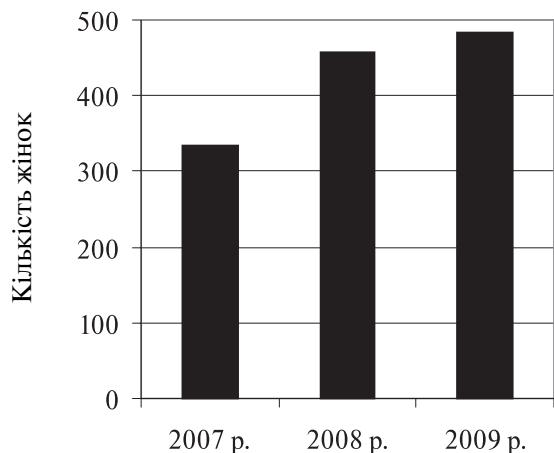

Рис. 2. Кількість вагітних, які пройшли пренатальну діагностику у Дорожній поліклініці у 2007–2009 рр.

профілактики СНІДу, де отримують консультації та, за показаннями, лікування.

Важливим моментом є усвідомлення того факту, що формування жіночого організму починається ще до народження, а основний етап припадає на підлітковий вік. Тому лікарі жіночої консультації мають активно співпрацювати з лікарями дитячої консультації на засадах послідовності диспансерного спостереження за дівчатами з порушеннями менструального циклу, запальними захворюваннями, альгодисменореєю, проводити

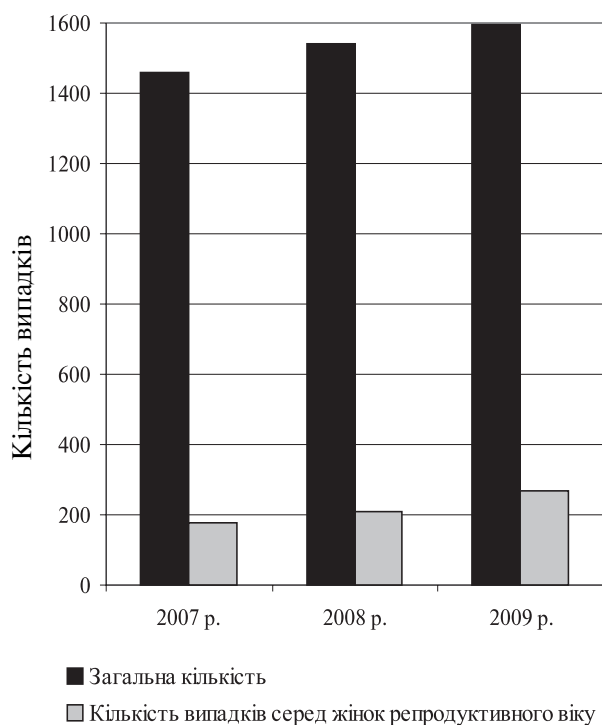

Рис. 3. Динаміка захворюваності на гіпертонічну хворобу протягом 2007–2009 рр.

санітарно-просвітню роботу серед цього контингенту.

Забезпечення та збереження здоров'я підлітків є найважливішим чинником для формування репродуктивного, інтелектуального резерву суспільства [5, 6]. Особливе занепокоєння викликає розповсюдження серед підлітків гінекологічних захворювань. Негативний вплив зовнішніх факторів у поєднанні з супутньою соматичною патологією, розповсюдження шкідливих звичок, ендокринні розлади, ранній початок статевих стосунків, поширення ЗПСШ, ранні аборти погіршують демографічну ситуацію в країні.

Враховуючи різко негативний вплив штучного переривання небажаної вагітності на репродуктивні функції жіночого організму, необхідно вживати заходів щодо зменшення кількості абортів (санітарно-просвітня робота, індивідуальні бесіди з подружжям, поради щодо методів контрацепції).

Однією з причин збільшення кількості захворювань репродуктивної системи у дівчат є негативний вплив зовнішнього середовища та, як наслідок, зростання частоти супутніх соматичних захворювань. Упродовж останнього десятиріччя кількість абсолютно здорових підлітків суттєво зменшилася. Водночас зросла частота захворювань серцево-судинної, ендокринної, травної систем. Ці захворювання спричиняють порушення менструального циклу та в подальшому призводять до непліддя.

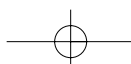
Особлива увага в роботі жіночої консультації приділяється жіночому населенню репродуктивного віку. Однією з основних причин погіршення стану здоров'я жінок (особливо репродуктивного здоров'я) є недостатня соціальна та правова захищеність жіночого населення, недостатній контроль за дотриманням правил і норм охорони праці. Це зумовлює необхідність проведення дільничними лікарями аналізу соціально-побутових умов жінок. За наявності шкідливих умов праці надаються рекомендації щодо їх усунення.

Погіршення соціально-екологічних умов призвело до поширення екстрагенітальних захворювань. Психонавантаження, стреси спричиняють збільшення частоти гіпертонічної хвороби [7]. Останніми роками спостерігається тенденція до «помолодження» цієї патології.

Як видно з даних рис. 3, кількість хворих на гіпертонічну хворобу протягом 2007–2009 рр. зросла, в тому числі жінок репродуктивного віку.

Розробка Національної програми боротьби з гіпертонічною хворобою свідчить про актуальність цієї проблеми в Україні [2, 3].

Унаслідок того, що Львівська область є ендемічним регіоном з йододефіциту, впродовж останніх років збільшилася кількість хворих з гіпофунк-

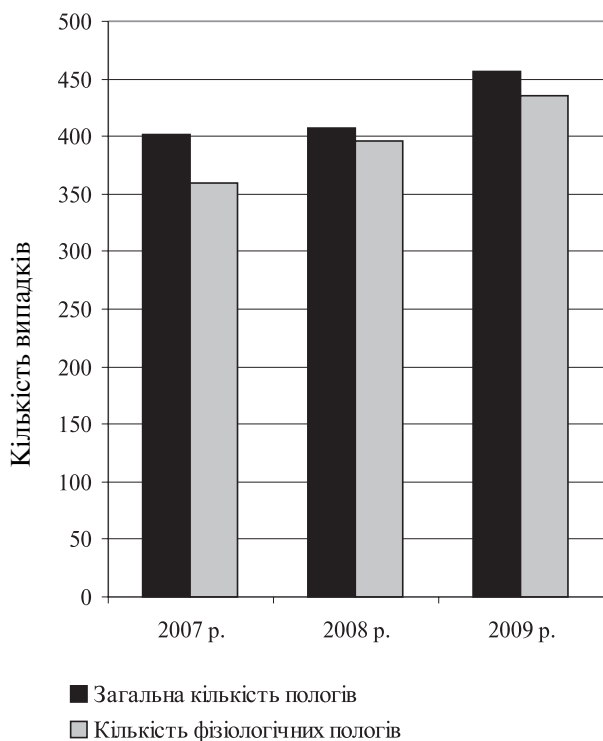

Рис. 4. Кількість пологів у 2007–2009 рр.

кцією щитоподібної залози. Зниження рівня тиреоїдних гормонів, особливо в разі недостатньої компенсаторної функції гіпофіза, спричиняє розвиток багатьох патологічних станів (порушення серцево-судинної системи, ожиріння, залізодефіцитну анемію).

Останнім часом зросла також частота порушень менструальної функції ендогенного та аліментарного генезу. Супутній цим станам дефіцит заліза призводить до значного ускладнення перебігу вагітності, виникнення прогресуючої гіпоксії в організмі матері та у плода. Наявність екстрагенітальної патології зумовлює збільшення частоти перинатальних втрат [1].

У світлі виконання державних програм «Репродуктивне здоров'я нації» та «Здоров'я нації» провідним напрямом роботи жіночих консульта-

цій є поліпшення обслуговування вагітних жінок, вжиття заходів щодо антенатальної охорони плоду (обстеження соматичного здоров'я вагітних, пренатальний скринінг за показаннями, виявлення факторів ризику). Ретельне спостереження в жіночій консультації та своєчасна передача вагітних лікарям пологових відділень сприятиме зменшенню патологій вагітності.

Усі жінки отримують декретні відпустки у встановлені законом терміни. Після виписки з пологового будинку лікарями жіночої консультації та дитячої консультації проводиться спільне спостереження за породіллями та новонародженими.

Затвердження державних програм щодо збереження репродуктивного здоров'я нації та поліпшення матеріального стану сімей з дітьми сприяє збільшенню кількості пологів та поліпшенню демографічних показників протягом останніх років. Водночас негативні тенденції в соціальній сфері, несприятлива екологічна ситуація та збільшення частоти екстрагенітальних захворювань призводять до зростання кількості патологічних пологів та зменшення фізіологічних (рис. 4).

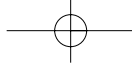
Для поліпшення демографічних показників та підвищення якості спостереження за вагітними в умовах жіночої консультації лікарі проводять заняття в школі матерів, на яких вагітні жінки отримують поради та рекомендації щодо раціональної поведінки під час вагітності та пологів, роз'яснення щодо переваг грудного вигодовування немовлят. До занять активно залучають чоловіків у плані їх підготовки до партнерських пологів.

Важливою ланкою в збереженні репродуктивного здоров'я є запобігання онкологічним захворюванням жіночої статеві сфери, виявлення їх на ранніх стадіях, чому сприяють планові профілактичні огляди. Особливу увагу приділяють профілактиці раку шийки матки. Допоміжними методами є цитологічні дослідження, кольпоскопія та гістологічне дослідження. Необхідно своєчасно лікувати виявлену патологію сучасними метода-

Таблиця

Кількість випадків онкозахворювань за період 2007–2009 рр.

Нозологія	2007 р.	2008 р.	2009 р.
Рак шийки матки	2	1	7
Рак тіла матки	4	8	9
Рак яєчників	3	2	2
Рак вульви	—	1	—
Загальна кількість	9	12	18

ми. Рекомендується також проведення профілактичних щеплень вакциною «Церварікс».

Як видно з даних таблиці, впродовж 2007–2009 рр. загальна кількість онкозахворювань жіночої статеві сфери зростає. Водночас не було зареєстровано випадків онкозахворювань серед неповнолітніх та запущених випадків серед дорослого населення.

Висновки

1. Відкриття в жіночій консультації кабінету планування сім'ї, проведення просвітньої роботи

щодо сучасних методів контрацепції, особливо серед підлітків, значно зменшує кількість штучних абортів, розповсюдження ЗПСШ.

2. Своєчасне проведення пренатальної діагностики та комплексне обстеження вагітних жінок із залученням лікарів суміжних спеціальностей значно знижують перинатальні втрати. Оздоровлення жінок у прегравідарний період – шлях до безпечного та щасливого материнства.

3. Заходи щодо зниження онкозахворюваності є складовою загальної системи забезпечення здоров'я нації.

Література

1. Гусева С.А., Гончаров Я.П. Анемии. — К.: Логос, 2004. — С. 185–186.
2. Малая Л.Т., Коваль С.М. Артеріальна гіпертензія: теорія минулого та погляд з XXI сторіччя // Нові напрями в діагностиці, лікуванні і профілактиці артеріальної гіпертензії та її ускладнень. — Харків, 2002. — С. 18–25.
3. Москаленко В.Ф., Коваленко В.М. Артеріальна гіпертензія: медико-санітарні результати і шляхи виконання Національної програми профілактики і лікування артеріальної гіпертензії // Укр. кардіол. журн. — 2002. — № 4. — С. 5–11.
4. Нова медицина. — 2005. — № 2. — С. 4–5, 7.
5. Новости медицины и фармации. Гинекол. — 2008. — № 253. — С. 14–16.
6. Основы консультирования по вопросам репродуктивного и сексуального здоровья: Учеб.-метод. пособие / Под общ. ред. Б.М. Ворника. — К.: День печати, 2004. — 264 с.
7. Рекомендації Української асоціації кардіологів з профілактики та лікування артеріальної гіпертензії. — К., 2004. — 96 с.
8. Тютюник В.Л. Влияние инфекции на течение беременности, плод и новорожденного // Вестн. Рос. ассоциации акушеров-гинекологов. — 2001. — №1. — С. 220–224.

Н.В. Кирильченко, М.М. Гулід, Н.О. Лащик, О.В. Косоноцкая

Роль женской консультации в сохранении репродуктивного здоровья нации

Статья посвящена актуальной проблеме — сохранению репродуктивного здоровья нации. Приведена информация о неблагоприятно влияющих на репродукцию факторах и путях их устранения.

N.V. Kyrylchenko, M.M. Gulid, N.O. Lashchyk, O.V. Kosonotska

The role of antenatal clinic in the preservation of the reproductive health of a nation

The article deals with the actual problems of the preservation of the reproductive health of a nation. The information has been presented as regards the factors of adverse impact on reproduction and ways of their elimination.

